

C(Aз)1
A 40

آذربايجان ناغىللىرى. آذربايجان دىلپننه عرب
الفباسى ايله. ب. ب. يازىچى. ۱۹۸۵.
۳۱۲ صفحه.

موضوع و مضمونجا مختلف اولان آذربايجان
ناغىللىرى خلقىميزين عادت و عئنه لرينى، معنوى
عالمينى، آرزو و ايسته گينى، اونون خارجى و داخلى
دشمنلره قارشى چوخ عسريك مبارزه سيني ئوگره نيك
ايچون زنكين ماتريال وثيرير. ناغىللىرىدا هر جور
استعمارچىلارا، ظلمكارلارا، مفتخورلوقا، ايكى اوزلولوقه
قارشى عموم خلق نفرتى دويولور. ناموسلى، ساده
انسانلارين حيات طرزى، يارادىچى اسكى ترنم اولونور.

A40 **آذربايجان ناغىللىرى. آذربايجان**
دىلينده عرب اليفباسى ايله. ب. ب. يازىچى،
1985. 312 с.

Китабда топланан нагыллар Нуреддин Сејидовун
тэртиб етдији китабдан кетирюлмюшдур.

A $\frac{4802000100-153}{M-656-05}$ 28-82

C(Aз)1

© آذربايجان ناغىللىرى. آذربايجان، Баки, 1970.
© Язычы, 1985.

شاہرا وزیر

گھمبیش زمانلاردا بیر پادشاه وار ایلی. او قلمهجه سینده
چوخلی وحشی ایتلر ساخلادار. غضبلندیگی آداملاری همین
ایتلره آتیراردی.

گونلرین بیرینده پادشاه دئییر که، کیم خضر بیغمیری
منه گوسترسه اونا مین تومن پول وئوردم. بو خبری احمد
آدلی بیر کیشی ده ائشیدیر. احمد کاسب بیر آدام ایلی. ئوزی
ده کلفتی بویوک ایلی. چورک بولونو گوجلہ چبخاریردی.
احمد کیشی پادشاهین یائینا گئدیپ دئییر:

— پادشاه ساغ اولسون. من خضر بیغمیری سنه گوستردم.
اما شرطیم وار.
پادشاه دئی:

— کیشی شرطین نه دیر؟
احمد کیشی دئی:

— شرطیم بودور که، وعد ایله دیگین بولون یاریسینی
قاباقجا وئر، قرخ گون ده مهلت وئر، تاپیم گتیریم، بولون
قالانینی دا گلنده وئورسن.

پادشاه فکرلشدی که، قوی بولون یاریسینی وئیریم. اکر
تاپیب گتیرمسه دریسینی بوغازینده ان چبخارتیرارام.
احمد کیشی پولو آلیپ گلدی ائولرینه. آروادساواشاغا
پالتار آلدی. تاخیل آلدی. اوتوز دوققوز گون کیف چکیپ
دنیاين هر جور ناز-نعمتینن پهییپ دولاندی. قرخینچی گون

احمد کیشی آرواد-اوشاقتی ایله وداع لاشیب بی کشف حالدا
پادشاهین یانینا گئتی.

پادشاه دئی:

- کیشی، بس خضر هانی؟

احمد کیشی دئی:

- آرواد-اوشاغیم آجیندان ئولوردولر، گوردوم هیچ بیر
علاجیم یوغنور. اودور که، سنن همین پولو آلدیم که، هیچ
اولماسا کلفتیم آجیندان قیریلماسین، اینتی حکم سنیندیر، امر
ائله یرینه یتیرسینلر.

پادشاهین اوچ وزیر ی واردی. اوزونو بیرینجی وزیر
توتوب دئی:

- وزیر، اینتی سن دی گوروم بو کیشیه نه جزا وئیریم؟
وزیر دئی:

- پادشاه ساغ اولسون، اونو ایکی شقه ایله مک لازم دیر.
وزیرین بو سوزونن سونرا احمد کیشی دئی:

- اسلاهو.

سونرا پادشاه اوزونو ایکینجی وزیر توتوب دئی:

- وزیر، بو کیشیه نه جزا وئیریم؟

وزیر دئی:

- سنن اولسا اونو قاطرین قویروغونا باغلایب، داغی-
داشی سوروتوره رم.

احمد کیشی بونا دا اسلاهو دئی.

پادشاه اینتی ده اوزونو باش وزیر توتوب خبر آلدی:

- وزیر، سن نه دئییرسن؟

باش وزیر دئی:

- ای شاه، منه قالسا او کیشینی آزاد ائله رم، چونکه
او مرد مردانه بوینوتا آلدی که، بو ایشی آرواد-اوشاغین
ئولمه سی اوچون ائله ییب. آنالار یاغشی دئییلر: «آج
قلینجا چاپاره، بیرده که، اونا وئردیکین پول سنن خزینه نه
دریا دا بیر قطره سویا بنزه ییر، ائله بیل که، دیزدن بیر
داملا سو اسکیلیب، اوندان ئوتری بیر آدامین ئولومونه حکم
وئرمه.

احمد كيشى بو دغه ده دئدى:

– اسلاهو.

پادشاه سوروشدى:

– كيشى، دى گورك بونونلا شن نه دئمك ايسته بيرسن.
احمد كيشى دئدى:

– بيرينجى وزير آغزيتى آجان كيمى دئدى كه، اونو
ايكى شقه ايله مك لازمدير. من جواب وئرديم كه، اصلينه
اوخشايرسان، دئمك ايسته بيرديم كه، سن قصاب اوغلو سان،
چونكه او ساعت شقه لمككن باشلادين. ايكينجى وزيرينه ده
همان سوزى دئديم، چونكه اونون دا آتاسى ايلنجى اولوب،
اودور كه، منى قاطرين قوبروغونا باغلاماغى مصلحت گوردى.
باش وزيرينه ده همين سوزى دئمككه اونو عقللى وزير اوغلى
اولوغونو دئمك ايسته بيرديم.

احمد كيشينين سوزلريندن سونرا پادشاه وزيرلردن
آتالارينين كيم اولوغونو سوروشدى. هاميسى احمد كيشينين
دوز دئديگينى سويلهديلر.

احمد كيشينين سوزلرى بير طرفدن پادشاهين خوشونا گليردى،
اما او بيرى طرفدن اونو آلداتديغينا گوره برك غضبنميشدى.
اودور كه، باش وزيره امر ائلهدى كه، كيشينى زندانا
سالديرىب، سحرى گونو ايتلرين قاياغينا آتسپن.
وزينين علاجى كسيلىدى، كيشينى آبارىب زندانا سالديردى.
كيشى ايجرى گيرىب گوردى بوندان باشقا اوج نفرده وار، خبر
آلدى كه، قارداشلار سيز نه ايش گوروسونور؟ اونلاردان
بيرى دئدى.

– بو ايل قوراقلىق كئچديگينه گوره تاخيلم بيتمهدى.
پادشاه وئركى وئره بيلمهديم، اونا گوره منى بورا سالييلار.
ايكينجى سى دئدى.

– بازاردا بير نفر پادشاهين ظلميندن دانيشيردى، من ده
يولدان كئچيرديم. آياق ساخلايب قولاق آسديم گوروم نه
دانيشير. ائله بو وقت پادشاهين ياسورلارى گليب انو توتماق
ايستهديلر. او قانچى منى توتوب كئترديلر، نه قتر ايلهديم
كه، متيم هيچ ته دن خبريم بوخور، اينانماديلار.

اۋچونجى كىشى دىلى:
 - آروادىملا يولا گىتىمىز دىك. بىر كۈن بىر دىۋاندا
 اولدى. مەننىڭ ئىنتىقام ئالماق اۋچون كىشى پادىشاھ يالاندان
 بەھتانلار دا ئىشىدى. شاھ بو اىشى يوخلامادان آروادىن
 بەھتانلارغا ايناندى مەن زىنداندا سالىدى.
 بونلار كىشىنى زىنداندا پاتدىلار. سحر آچىلان كىشى كىلىپ
 اۋچونۇدە آپاردىلار. اولجە اىكى نقرى آتدىلار ايتلىرىن
 قاباغىنا.

احمد كىشىگە نوبە چاتاندا دىلى:
 - وزير. مەن ھە ئوللورتمە. سەنە لازم اولارام.
 وزير دىلى:
 - سەن مەنمە نەبىمە لازم اولارسان؟
 كىشى دىلى:
 - مەن بوتون قوشلارنى. حيوانلارنى دىلىنى بىلىم.
 وزير دىلى:
 - بوگون ساخلايىرام. قولى پادىشاھ دىيىم. راسى اولسا
 سەن ئوللورتمەرم.
 وزير احمد كىشىنى سوزلىرىنى پادىشاھ سويلەدى.
 پادىشاھ دىلى:
 - وزير. اوندان قوش دىلىنى ئويىن. سونرا ئوللورتىدە.
 ورسىن.

وزير پادىشاھنى يازىندان قايدىپ دىلى:
 - كىشى. سەن ئولومەن قورتاردىم. دى قوش دىلىنى مەن
 ئويىت.

كىشى دىلى:
 - آي وزير. سەن عقللى. دىيا كورمىش آدامسان. قوشون
 دىلىنى كىم بىلىر كە. مەن دە بىلىم.
 وزير دىلى:
 - بىس نە مەن آلدادىرسان؟
 كىشى دىلى:

- مەنمە كوزومون قاباغىندا اىكى نقرى ايتلرە پارچالاداندا
 فكلشدىم كە. ھىچ اولماسا بىرچە كۈن دە ئوزومو ئولومەن

ساغلام بويوك ايشدېر. اودور كه، بو يالانى دانېشديم.
وزير كيشى نين عقلينه، جسارتينه حيران قاليب اونو
آزاد ايلهدى. احمد كيشى وزيردن راضى ليق ايله ييب دئى.
- وزير، او پادشاها كه، سن قوللوق ائديرسن، بير گون
سنى ده ايتلرين قاباغينا آتدېراجاق، اودور كه، تدبير توك،
ايتلره ئوزونو تانيت.

وزير ائله همين گوندىن ايتلرين يېگىنى ئوزو وئردى.
آرادان بير آي كئچدى. ايتلر وزيرى تمام تانيديلار.

بير گون پادشاهين يادينا دوشدى كه، اونون قوش دىلى
بيلن بير وزيرى وار، اونو چاغېريب دئى.

- وزير، او قوش دىلى بيلن آدمى كىتر سنىلله
دانېشسين، گوروم نجه ئويره نېيسن؟

وزير ايستهدى پادشاهى آلداتسين، گوردى ممكن دگيل.
اودور كه، علاجى كسىلدى، بوينونا آلدى كه، كيشىنى
بوراخىپ.

پادشاه امر ائلهدى كه، وزيرى آتسينلار ايتلرين قاباغينا.
وزيرى آيارىپ آتدیلار ايتلرين قاباغينا. ايتلر وزيرين ال-
آياغينا سارماشيب باشلاديلار اونو يالاماغا، پادشاه بو ايشى
گوروب معطل قالدى، دئى.

- وزير، ايتلر سنى نيه يمه ديلر؟

وزير دئى:

- گناهيم اولمادىغىنى ايتلر ده بيلدیلر، اونا گوره
يمه ديلر.

پادشاه وزيرين گناهيندان كئچىپ دئى:

- بير ده بئله ايش توتسان دار آغاجيندان آسلاجا قاسان.
بو حادته دن بير مدت كئچدى، پادشاه وزيرىنى چاغېريب
دئى:

- وزير، حاضرلاش بير اووا چىخاق.

وزير حاضر ليق گوردى، بير خىلى ياراقلى-ياساقلى
قوشون گوتوردى، آتلارى يهرله ديلر. پادشاه لا وزير قوشونون
قاباغينا دوشوب باشلاديلار گئتمكه، آز گئتدیلر، چوخ
داياندیلار، چوخ گئتدیلر، آز داياندیلار، داغلار آشيب، دره لر

كۆچمىلەر. چوخلۇ مازال. جىران ووردولار. يوللارنى گىلىپ بىر
خىراپىلىككە چىقىشى. گوردولر كە. اوچوب داغىلىمىش اىكى
خىراپە ائو وار. هر ائوئىن باشىندا بىر بايقوش اولابىر. بىردىن
پادشاه دئى:

- وزير. سىن بىر وقت قوش دىلى ئوبرەنبردىن. اىندى
بو قوشلارنى نه دئىگىنى باشا دوشورسنىمى؟

وزير دئى:

- بلى قىلە عالم. باشا دوشورم.

پادشاه دئى:

- اوندى گوروم اوتلار نه دانىشىرلار؟

وزير ئوزونو چىكىپ دئى:

- شاه ساغ اولسون. قورخورام دىمىن منە غضىبن كىچە.
شاه سوز وئردى كە. قورخما دى. غضىم كىچمىز.

وزير دئى:

- بو بايقوش. او بىرىنە دئىير كە. قىزىنى وئر منىم
اوغلوما.

- قىزىن آتاسى دئىير كە. وئرهىم. اما كرك منە يىدى
خىراپىلىك وئرهىن.

اوغلاننىن آتاسى بايقوش ايسە دئىير:

- آى ساغ اولموش. پادشاهىمىز كە. بىللە باشلايىپ.

يىدى نەدىر. يىتمىش يىدى خىراپىلىك وئرهىم.

بايقوشلارنى بو سىجىتى پادشاها چوخ تاثير ايلەدى. ائله

بىل يوخودان آيىللى. اوزونو وزيرىنە توتوب دئى:

- وزير. دوغوردانىمى من ظالملىق ائله بىيرم؟

وزير دئى:

- بلى. پادشاهىم. سىن ئوز ظلمىنى گورمك ايسته بىرسىنە.

تفېير لباس ائدىپ دوش جماعتىن اىچىنە. اوندى هر شىين

دوزونو بىلرسىن.

پادشاه اودان قايدىپ گىللى. وزيرى ئوز تىختىنە

اگلىدىرىپ. ئوزو بىر دست درويش لباسى كىلدى. شەر به

شەر. كىندە كىندە هر ىرى كزدى. آداملاردان نىچە دولاندىقلارنى.

پادشاهدان راضى اولوب اولمادىقلارنى سوروشدى.

بیری دئی:

- کلفتیم آجیندان قیریلیر. - بیری دئی: پادشاه او قمر
وئرکی قویوب که، وئره بیلیمیرم. - بیری دئی: - پادشاه
اوغلومی ناحق یردن ئولوروب. - هامی اونون ظلمیتن
شکایتلندی.

* پادشاه گوردی دوغوردان ئولکه نی حرابه زارا. جماعتی
دیلنچی به دونه ریب، اودور که، داها کئتمه ییب کئری قایتدی.
یولدا قاباغینا بیر قوجا چیختی، گوردی قوجانین گوزلری
باشاریب یاواشجا اونا باغین لاشیب دردیته خبر آلی. قوجا
دئی:

- درویش بابا، ئیبلیرسن منیم دردیمی؟ سن که، علاج
اؤلیه بیلمزسن؟
پادشاه ال چکمدی که، گرك دئیسن.
قوجا دئی:

- واللله، گوزومون آغی-قاراسی بیرجه اوغلوم وار ایلی.
داغدان آرانا کئنده یولدا چوووغونا دوشوب، دالدا انماغا یر
تابماییب، سویوقدان ئولوبدی. اونو دفن ایله مکه پولوم
بوختور، اودور که، بی کئتم. پادشاه چینار دیب قوجایا بیر
اوووج قیزیل وئردی.

پادشاه قوجانین یانیندان گلن کیمی تخته چیخیب امر
ایله دی که، منیم تورباغیمدا هر یندی آغاجلیق مسافه ده بیر
کاروانسرا تیکلیمین. هر یکه چایلارین اوستونده کورپولر
سالینسین. کاروان یوللارینا آغاجلار اکیلسین. کاسبلارا،
یتیم لره، شکستلره، قوجالارا خزینه دن قیزیل پایلانسن. تاخیل
وئریلسین.

الفرض، هر کیمین نه شکایتی اولسا، او گونن پادشاه
ئوزو بوغلابیب عدالتله حکم چینارتدی.
پادشاه آز وقتده ائله حرمت قازاندی که، هامی اوندان
راشیلیق ایله دی.

گوبنن اوج آلمای دوشدی. بیری منیم، بیری سیزین، بیری
ده ناغیل سویلیه نین.